

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА

Посланичка група Зелено-леви фронт - Не давимо Београд
29. децембар 2025. године
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 29.12.2025

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
01	02-2842		25

ПРЕДСЕДНИЦА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ

На основу члана 68, чл. 150 ст. 1 и чл. 192. ст. 2. Пословника Народне скупштине подносимо Предлог одлуке о образовању Комисије за утврђивање односа према антифашистичком наслеђу у Републици Србији.

За представника предлагача одређен је народни посланик проф. др Ђорђе Павићевић.

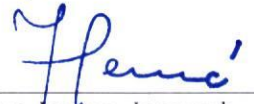
НАРОДНИ/А ПОСЛАНИК/ЦА

Радомир Лазовић

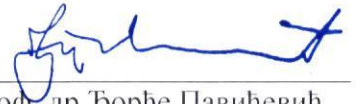
доц. др Биљана Ђорђевић

проф. др Јелена Јеринић

Роберт Козма

проф. др Ђорђе Павићевић

Наталија Стојменовић

доц. др Растислав Динић

Марина Мијатовић

Добрица Веселиновић

Богдан Радовановић

На основу члана 8. став 1. и члана 56. став 2. Закона о Народној скупштини (*Службени гласник РС*, бр. 9/10) и члана 68. Пословника Народне Скупштине (*Службени гласник РС*, бр. 20/12 - пречишћен текст) Народна скупштина Републике Србије, на седници _____ заседања у 202_. години, одржаној _____ 202_. године, донела је

ОДЛУКУ

О ОБРАЗОВАЊУ КОМИСИЈЕ ЗА УТВРЂИВАЊЕ ОДНОСА ПРЕМА АНТИФАШИСТИЧКОМ НАСЛЕЂУ У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

1. образује се Комисија за утврђивање односа према антифашистичком наслеђу у Републици Србији (у даљем тексту: Комисија).

2. Комисију чине:

- по један народни посланик из сваке посланичке групе у Народној скупштини, именован на предлог посланичке групе
- десет независних научника и стручњака из области историје, историје уметности, социологије, политичких наука и права које ће предложити представници посланичких група.

Посланичка група одређује народног посланика за члана Комисије у року од седам дана од дана ступања на снагу ове одлуке.

3. Прву седницу Комисије сазива председник Народне скупштине у року од седам дана од протеча рока из тачке 2. ове одлуке.

Првом седницом Комисије председава најстарији присутни члан Комисије, до избора председника Комисије.

Комисија на првој седници бира, из реда својих чланова, председника и заменика председника Комисије.

4. Задатак Комисије је да утврди чињенице и околности у вези са односом према антифашистичком наслеђу у Републици Србији и с тим у вези посебно да утврди следеће:

- Какав је статус и стање културних добара, меморијалних комплекса и споменика који обележавају антифашистичку борбу грађана и грађанки Србије? Многи од ових комплекса су пропали, растурени, споменици склоњени и бачени, архива недоступна итд.
- На који начин се обележавају датуми који су значајни за антифашистичку борбу, победе које су учесници постигли и жртве које су поднели?
- Какав је статус, односно стање Меморијалног комплекса Бошко Буха и шта се планира са овим спомен центру који је био важан за неговање антифашистичког духа и традиције код младих. Овај комплекс је у неколико наврата био предмет приватизације, а налази се под стечајном управом и убрзано пропада?
- Под којим околностима и са каквим образложењем је подигнут Споменик невиним жртвама 1944/1945 у Новом Саду?
- На који начин и са којим образложењем су мењани називи тргова и улица које указивале на антифашистичко наслеђе у општинама и градовима Србије?
- Шта држава преузима да спречи деловање организација и покрета који јавно заступају фашистичке вредности и јавно користе фашистичке симболе?

- Како се тумаче и како изучавају фашизам и антифашизам у уџбеницима и школским програмима, на свим нивоима образовања?
- Какав је однос према фашизму и антифашизму у медијима који користе јавне ресурсе?

5. Комисија има право да од државних органа и организација и од организација којима је поверено вршење јавних овлашћења тражи податке, исправе и обавештења, као и да узима изјаве од појединаца које су му потребне за извршење задатака и дужности утврђених овом одлуком.

6. Комисија је дужна да задатке утврђене овом одлуком изврши у року од 120 дана од конституисања Комисије.

Комисија је дужна да поднесе Народној скупштини извештај са предлогом мера, у року из става 1. ове тачке.

Комисија престаје са радом даном одлучивања о његовом извештају на седници Народне скупштине.

7. Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у *Службеном гласнику Републике Србије*.

РС Број _____
у Београду _____ 202_ . године

НАРОДНА СКУПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

ПРЕДСЕДНИК

_____ с.р.

Образложење

I Правни основ за доношење одлуке

Правни основ за доношење ове одлуке је у члану 99. став 1. тачка 7. Устава Републике Србије којим је прописано да Народна скупштина доноси законе и друге опште акте из надлежности Републике Србије; у члану 8. став 1. Закона о Народној скупштини којим су предвиђени акти које доноси Народна скупштина, међу којима су и одлуке; члану 56. ст. 2. истог закона који предвиђа образовање комисија и у члану 68. Пословника Народне скупштине, којим је прописано да Народна скупштина образује комисију ради сагледавања стања у одређеној области и утврђивања чињеница о појединим појавама или догађајима и да се одлуком о образовању комисије утврђује састав и задатак одбора, као и рок за његово извршење са обавезом да се Народној скупштини поднесе извештај са предлогом мера. Комисија се може образовати из реда народних посланика, представника органа и организација, научника и стручњака.

II Разлози за доношење одлуке

Србија, као део Југославије, дала је велики допринос антифашистичкој борби у Европи пре, током и након Другог светског рата. Упркос симпатијама и сарадњи са окупаторским властима једног дела елита и државног естаблишмента и неактивности у антифашистичкој борби другог дела, изграђен је снажан антифашистички покрет који је пресецао и надјачавао идеолошке

поделе. Жене и мушкарци, радници, сељаци, студенти, интелектуалци, незапослени, борили су се, на овај или онај начин, не само против окупатора, него и против фашистичке (и нацистичке) идеологије засноване на снажном и свеобухватном политичком (националном, расном) јединству из кога треба уклонити или маргинализовати све неуклопиве елементе: непријатељске народе, друге идеологије, хомосексуалце, особе са инвалидитетом, асоцијалне људе.

У идеолошким борбама, националним ратовима и политичким превирањима током деведесетих година, која још трају, антифашизам је изгубио значај, осим као део протоколарних обележавања. Владајући антикомунизам изједначавао је фашизам и комунизам и довео до релативизације фашистичке идеологије и опасности везаних за њу. Још горе, реч фашизам добила је ново значење, постали су прихватљиви многи аспекти ове идеологије, користе се фашистички симболи, заступају нека од фашистичких учења, амнестирају се (понекад и промовишу) симпатизери и сарадници, а неким од њих се дижу споменици као невиним жртвама комунизма. У значајним деловима друштва, медијима, школама и уџбеницима, долази до ревизије историје која има идеолошка обележја.

У оваквим околностима дошло је до пропадања споменичког наслеђа и меморијалних комплекса, заборављавања важних догађаја везаних за борбу против фашизма, али и срамне реафирмације фашистичког наслеђа. Однос према антифашизму и антифашистичком наслеђу није и не сме да буде партијско или идеолошко питање. Победа над мраком и терором фашизма, која је извојевана током Другог светског рата, није нешто што треба заборавити и чега се треба стидети. Реафирмација веома дуге и раширене традиције антифашизма у Србији, која сеже у двадесете године двадесетог века, јесте претпоставка изградње праведне и демократске Србије, Србије у којој ће се сви добро осећати и бити равноправни.

Сматрамо да је оснивање парламентарне Комисије легитиман и непристрасан начин да се утврде чињенице у вези са овим важним питањима.

III Објашњење основних правних института и појединачних решења

Предлогом одлуке предвиђено је образовање Комисије и њен састав (тач. 1-3), одређују се задаци Комисије (тачка 4); прописује се начин рада Комисије (тачка 5); одређује се рок за извршење задатака Комисије, прописује се обавеза подношења Народној скупштини извештаја са предлогом мера и одређује се дан престанка рада Комисије (тачка 6); одређује се ступање на снагу ове одлуке (тачка 7).

IV Процена финансијских средстава потребних за спровођење ове одлуке

За спровођење ове одлуке потребно је обезбедити средства за ангажовање чланова Комисије из реда научника и стручњака.